

Supplement № 3 (133) 2022

ISSN 2786-6661 eISSN 2786-667X

UDC: 378.6:61:001.891](477.411)(050)

Міністерство охорони здоров'я України
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця

НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ВИДАННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕДИЧНИЙ МОЛОДІЖНИЙ ЖУРНАЛ

Видання індексується
в Crossref, DOAJ, Ulrichs, Index Copernicus,
WorldCat, Google Scholar

ISSN 2786-6661 eISSN 2786-667X

Ministry of Health of Ukraine
Bogomolets National Medical University

THEORETICAL AND PRACTICAL
EDITION

UKRAINIAN SCIENTIFIC MEDICAL YOUTH JOURNAL

Journal's indexing:
Crossref, DOAJ, Ulrichs, Index Copernicus,
WorldCat, Google Scholar

Засновник – Національний медичний університет
імені О.О.Богомольця МОЗ України
Періодичність виходу 4 рази на рік.

Журнал внесено до переліку фахових видань.

Галузі наук: медичні, фармацевтичні.
(наказ МОН України 09.03.2016 № 241)

Реєстраційне свідоцтво KB № 17028-5798ПР.

Рекомендовано Вченою Радою НМУ імені
О.О.Богомольця (протокол № 2 від 30.08.2022 р.)

Усі права стосовно опублікованих статей
залишено за редакцією.

Відповідальність за добір та викладення фактів
у статтях несуть автори, а за зміст рекламних
матеріалів – рекламодавці.

Передрук можливий за згоди редакції
та з посиланням на джерело.

До друку приймаються наукові матеріали,
які відповідають вимогам до публікації в даному
виданні

Founder – Bogomolets National Medical University
Ministry of Health of Ukraine

Publication frequency – 4 times a year.

**The Journal is included in the list of professional
publications in Medical and pharmaceutical
Sciences** (order MES Ukraine 09.03.2016 № 241)
Registration Certificate KB № 17028-5798ПР.

Recommended by the Academic Council of the
Bogomolets National Medical University, Kyiv
(protocol № 2 of 30.08.2022)

All rights concerning published articles are reserved
to the editorial board.

Responsibility for selection and presentation of the
facts in the articles is held by authors, and of the
content of advertising material – by advertisers.

Reprint is possible with consent of the editorial
board and reference. Research materials accepted for
publishing must meet the publication requirements of
this edition.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ФРУСТРАЦІЇ СТУДЕНТАМИ МЕДИЧНИХ ТА ТЕАТРАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.

Демедюк М.Д.

Науковий керівник: викладач Жук О.В.

Кафедра загальної і медичної психології.

Завідувач кафедри: д.мед.н., проф. Матяш М.М.

*Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Вступ: Сьогодні стрімко зростає науковий інтерес до проблеми тотальної фрустрованості особистості, тобто негативної емоційно-поведінкової якості, яка набувається внаслідок переживання тривалих фрустрацій, що спричинені суб'єктивними чи (та) об'єктивними чинниками. В психологічній науці переживання фрустрації та його наслідки традиційно досліджують в контексті проблем фрустраційних ситуацій, причин переживання (фрустрацій), бар'єрів та фрустраційної поведінки або реакції, яка є проявом цього переживання

Актуальність даної теми зумовлена тим, що психічне здоров'я усіх людей, досить пластичне. Через змінні соціальні фактори воно має особливість змінюватись та викликати стан дезорганізованості свідомості та діяльності – іншими словами фрустрацію. Все частіше в повсякденному житті ми зустрічаємось з ситуаціями, які розчаровують нас, не даючи здійснити надії, плани або ж заважають самореалізуватись. Студенти саме медичних та театральних вузів найчастіше знаходяться у стані фрустрації, або ж а його межі, через велику кількість завдань, об'єму матеріалу, незаплановані пари та своїй професійній готовності у будь-який час вирішувати поставлені їм задачі.

Мета роботи: Розширення знань та обізнаності студентів щодо стану фрустрації.

Матеріали і методи дослідження: Аналіз й узагальнення наукових фактів та тестування для отримання точної кількісної або якісної характеристики розвитку переживань фрустрації за допомогою порівняння показників з еталонними та між собою.

Результати: З огляду на вивчення праць вітчизняних та зарубіжних авторів визначено, що емоції та емоційні стани обумовлюються індивідуально-психологічними особливостями особистості. Загальні теорії емоцій дають змогу виявити загальні закономірності їх виникнення та перебігу.

Аналіз соціально-психологічних особливостей виникнення ситуацій фрустрації у студентів призвів до висновків, що особливості формування емоційної сфери у період студентства визначаються в першу чергу змістом навчальної діяльності та соціально-психологічним становищем студента. Вхідження у нове коло спілкування, навчальне навантаження, прийняття певних соціальних ролей певним чином обумовлюють емоційний стан студента. І якщо даний процес відбувається занадто швидко, потреби не задовольняються, а цілі не досягаються, то можливе виникнення стану фрустрації. Однак в літературі з проблеми фрустрації, ми не знаходимо аналізу психологічного сенсу цього стану, більшість авторів обмежуються описовою констатацією того, що людина, будучи фрустрована, відчуває занепокоєння і напругу, почуття байдужості, апатії втрати інтересу, провини, лють і ворожість, заздрість і ревності тощо. Експериментальне дослідження особливостей цієї поведінки можуть пролити світло на те, що відбувається при переході від ситуації утрудненості до ситуації фрустрації у студентів і які особливості прояву фрустрації за різних обставин.

Оцінка впливу стану фрустрації на виникнення негативних емоційних переживань показав, що у студентів із високим рівнем особистісної та соціальної фрустрації характерні тривожність, невротичність, агресивність, дратівливість, депресивність, ригідність, емоційна лабільність. У таких студентів домінує екстрапунітивний напрям реакції в ситуаціях фрустрації та тип реакції «з фіксацією на перешкоді». Такі дані свідчать про необхідність створення програми психологічної профілактики подолання переживань фрустрації у студентів та виявлення її ефективності.

У процесі розвитку, виховання і становлення, поряд з усіма іншими особистісними властивостями у людини формуються певні стереотипи емоційного реагування, складові однієї з характеристик його індивідуальності. Ці емоційні стереотипи багато в чому визначають поведінку людини в різного роду життєвих ситуаціях, зокрема у навчальній діяльності. Проте, говорячи про конкретні емоційні стани, зокрема фрустрацію, необхідно враховувати як зовнішні, так і внутрішні фактори впливу. Не менш важливим моментом виступає і вікова характеристика емоцій, які неоднаково сприймаються і виражаються у осіб різного віку. Найбільш значущим віковим періодом у розвитку емоційної сфери особистості є юнацький вік, оскільки саме на даному віковому етапі відбувається остаточне формування життєвих цінностей, пріоритетів, планів на майбутнє.

Під час дослідження психологічних особливостей емоційних переживань у юнацькому віці відзначено, що емоційність юнацтва – це стійка властивість індивідуальності. Під емоційністю розуміють інтегральне, структурне утворення особистості, яке характеризується сполученням різнорівневих показників, при цьому якісні (модальність і знак) характеристики визнаються основними у структурі емоційності. Юнацький вік характеризується більшою диференційованістю емоційних реакцій і способів вираження емоційних станів, а також підвищенням самоконтролю та саморегуляції. Тим не менш в якості загальних особливостей цього віку відзначається мінливість настрою з переходами від шалених веселощів до зневіри і поєднання низки полярних якостей, виступаючих поперемінно. До них відносяться особлива сенситивність – чутливість до оцінки іншими своєї зовнішності, здібностей, умінь і, поряд з цим, зайва самовпевненість і надмірна критичність відносно оточуючих. Така варіативність емоційних проявів потребує більш детального вивчення, зокрема слід звернути увагу саме на негативні емоційні стани, такі як фрустрація, оскільки вона є малодослідженою конкретно у студентському віці.

Висновки: Аналіз соціально-психологічних особливостей виникнення ситуацій фрустрації у студентів призвів до висновків, що особливості формування емоційної сфери у період студентства визначаються в першу чергу змістом навчальної діяльності та соціально-психологічним становищем студента. Вхідження у нове коло спілкування, навчальне навантаження, прийняття певних соціальних ролей певним чином обумовлюють емоційний стан студента. І якщо даний процес відбувається занадто швидко, потреби не задовольняються, а цілі не досягаються, то можливе виникнення стану фрустрації. Експериментальне дослідження особливостей цієї поведінки показало, що відбувається при переході від ситуації утрудненості до ситуації фрустрації у студентів і які особливості прояву фрустрації за різних обставин.

Особливості фрустраційного стану можуть проявлятися в різній мірі у різнонапрямлених професіях. У практичному дослідженні було опитано 100 студентів з 4 провідних ВНЗ України: Національний медичний університет імені О.О.Богомольця – 57 людей, 57,1%, Буковинський державний медичний університет – 10 людей, 10,2%, М. Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К.Карпенка-Карого – 16 людей, 16,3%, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв – 16 людей, 16,3%. В ході дослідження було встановлено, що кожна спеціальність має найбільш апатичний емоційний рівень у притаманній їй сфері, проявляється у вигляді фрустрованості та є вагомою причиною до обов'язкового проведення профілактичних заходів стану фрустрованості у ВНЗ.

Ключові слова: фрустрація, пластичність, дезорганізованість, свідомість, самовпевненість, критичність.